

10 APPENDIX

STUDY I

Covering letters and questionnaires

STUDY II

Covering letter and questionnaires

STUDY III

Covering letter and questionnaires

STUDY I

1. Covering letter and questionnaire with pro arguments first
2. Covering letter and questionnaire with contra arguments first
3. Questionnaire, short version. Pro arguments first.
4. Questionnaire, short version. Contra arguments first.

Våren 2007

Vad anser Du om så kallat läkarassisterat självmord?

Det händer att patienter, som lider av obotliga sjukdomar och som närmar sig livets slutskede, vill få hjälp med att avsluta livet. Patienten kan då exempelvis fråga sin läkare om denna kan tänka sig att skriva ut läkemedel med vars hjälp patienten själv kan ta sitt liv - man talar då om läkarassisterat självmord.

Frågan om läkarassisterat självmord har aktualiserats bl. a. med anledning av att patienter från Sverige idag har möjlighet att åka till Schweiz och där få den önskade hjälpen.

Vi är därför intresserade av att undersöka hur Du ställer Dig till frågan. Du är en av 1200 slumpmässigt utvalda personer som får denna enkät. Deltagandet är frivilligt. Om Du inte önskar medverka kan Du returnera ett tomt kuvert, så slipper Du påminnelser.

I nedersta vänstra hörnet av svarskuvertet finns ett nummer. När Du svarat kryssas Du av och kuvertet slängs. Det går då inte längre att koppla ditt namn till svaret – i praktiken svarar Du alltså anonymt. Vi avser att publicera resultaten i en vetenskaplig tidskrift och ingen enskild person kan här identifieras.

Är det något Du undrar över är du välkommen att höra av Dig till oss.

Med vänliga hälsningar

Niels Lynöe
Professor
Medicinsk etik
Karolinska institutet
niels.lynoe@ki.se
tel 0702-19 44 39

Rurik Löfmark
Överläkare
Medicinsk etik
Karolinska institutet
rurik.lofmark@bioethics.ki.se
tel 0739-77 53 58

När Du i det följande tar ställning till det acceptabla eller oacceptabla i att förskriva läkemedel som en patient kan ta i syftet att avsluta sitt liv föreställer vi oss att åtgärden har godkänts av Riksdagen i lag.

Utöver detta antas också att följande krav är uppfyllda:

- patienten befinner sig i livet slutskede och upplever sitt lidande som outhärdligt,
- patienten har förmåga att fatta beslut och är informerad om lindrande behandlingar,
- patienten själv begär förskrivningen och ingen påverkan förekommer,
- patienten har förmåga att själv ta den förskrivna medicinen,
- patienten lider inte av någon behandlingsbar psykisk sjukdom,
- behandlande läkare känner patienten sedan en längre tid,
- ytterligare en läkare kontrollerar att ovanstående krav är uppfyllda.

1) Skulle Du under ovanstående villkor kunna acceptera att läkare skrev ut läkemedel som en patient själv kan ta i syftet att avsluta sitt liv på ett smärtfritt sätt?

- Ja
- Nej
- Tveksam

Det följer nu en rad skäl för att acceptera läkarassisterat självmord – efterföljd av skäl mot. Vi ber Dig ta ställning till vilka Du anser för viktiga/oviktiga, och sist vilket argument Du anser väger tyngst?

2) Att respektera patientens rätt till självbestämmande

- Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

3) Att syftet är att minimera lidandet och inte primärt att korta patientens liv

- Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

4) Att respekten för patientens självbestämmande bör gå före regeln att inte skada

- Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

5) Att andra metoder som patienten kan tillgripa för att ta sitt liv kan vara plågsamma

- Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

6) Andra skäl: _____

7) Vilket av ovanstående skäl (2-6) anser Du väger tyngst: _____

Kommentarer:

Det följer nu en rad argument/skäl emot att acceptera läkarassisterat självmord. Vi ber Dig ta ställning till vilka Du anser för viktiga/oviktiga, och sist vilket argument Du anser väger tyngst?

8) Att patienter i en sådan situation inte vet sitt eget bästa

Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

9) Att det finns risk att förtroendet för läkarkåren äventyras

Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

10) Att regeln att inte skada bör gå före respekten för patientens självbestämmande

Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

11) Att det kan skapas press på patienter som upplever att de ligger närstående till last

Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

12) Andra skäl: _____

13) Vilket av ovanstående skäl (8-12) anser Du väger tyngst: _____

Kommentarer:

Om Du svarat tveksam på fråga 1, ange då Ditt/Dine skäl till Din tveksamhet:

Om det skulle bli möjligt med läkarassisterat självmord under ovannämnda villkor skulle det då påverka *Ditt* förtroende för sjukvården:

- Skulle minska mycket
- Skulle minska ganska mycket
- Skulle minska lite grann
- Skulle öka lite grann
- Skulle öka ganska mycket
- Skulle öka mycket

- Skulle inte påverkas alls

Kommentar:

Ditt nuvarande förtroende för sjukvården är:

- Mycket stort
- Ganska stort
- Ganska litet
- Mycket litet

Kommentar:

Till sist några frågor om Dig själv:

Din ålder: _____

Man

Kvinna

Övriga kommentarer:

Tack för Din medverkan!

**Karolinska
Institutet**

Våren 2007

Vad anser Du om så kallat läkarassisterat självmord?

Det händer att patienter, som lider av obotliga sjukdomar och som närmar sig livets slutskede, vill få hjälp med att avsluta livet. Patienten kan då exempelvis fråga sin läkare om denna kan tänka sig att skriva ut läkemedel med vars hjälp patienten själv kan ta sitt liv - man talar då om läkarassisterat självmord.

Frågan om läkarassisterat självmord har aktualiserats bl. a. med anledning av att patienter från Sverige idag har möjlighet att åka till Schweiz och där få den önskade hjälpen.

Vi är därför intresserade av att undersöka hur Du ställer Dig till frågan. Du är en av 1200 slumpmässigt utvalda personer som får denna enkät. Deltagandet är frivilligt. Om Du inte önskar medverka kan Du returnera ett tomt kuvert, så slipper Du påminnelser.

I nedersta vänstra hörnet av svarskuvertet finns ett nummer. När Du svarat kryssas Du av och kuvertet slängs. Det går då inte längre att koppla ditt namn till svaret – i praktiken svarar Du alltså anonymt. Vi avser att publicera resultaten i en vetenskaplig tidskrift och ingen enskild person kan här identifieras.

Är det något Du undrar över är du välkommen att höra av Dig till oss.

Med vänliga hälsningar

Niels Lynøe
Professor
Medicinsk etik
Karolinska institutet
niels.lynoe@ki.se
tel 0702-19 44 39

Rurik Löfmark
Överläkare
Medicinsk etik
Karolinska institutet
rurik.lofmark@bioethics.ki.se
tel 0739-77 53 58

När Du i det följande tar ställning till det acceptabla eller oacceptabla i att förskriva läkemedel som en patient kan ta i syftet att avsluta sitt liv föreställer vi oss att åtgärden har godkänts av Riksdagen i lag.

Utöver detta antas också att följande krav är uppfyllda:

- patienten befinner sig i livet slutskede och upplever sitt lidande som outhärdligt,
- patienten har förmåga att fatta beslut och är informerad om lindrande behandlingar,
- patienten själv begär förskrivningen och ingen påverkan förekommer,
- patienten är har förmåga att själv ta den förskrivna medicinen,
- patienten lider inte av någon behandlingsbar psykisk sjukdom,
- behandlande läkare känner patienten sedan en längre tid,
- ytterligare en läkare kontrollerar att ovanstående krav är uppfyllda.

1) Skulle Du under ovanstående villkor kunna acceptera att läkare skrev ut läkemedel som en patient själv kan ta i syftet att avsluta sitt liv på ett smärtfritt sätt?

- Nej
- Ja
- Tveksam

Det följer nu en rad skäl emot att acceptera läkarassisterat självmord – efterföljd av skäl för. Vi ber Dig ta ställning till vilka Du anser för viktiga/oviktiga, och sist vilket argument Du anser väger tyngst?

2) Att patienter i en sådan situation inte vet sitt eget bästa

- Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

3) Att det finns risk att förtroendet för läkarkåren äventyras

- Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

4) Att regeln att inte skada bör gå före respekten för patientens självbestämmande

- Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

5) Att det kan skapas press på patienter som upplever att de ligger närstående till last

- Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

6) Andra skäl: _____

7) Vilket av ovanstående skäl (2-6) anser Du väger tyngst: _____

Kommentarer:

Det följer nu en rad skäl för att acceptera läkarassisterat självmord. Vi ber Dig ta ställning till vilka Du anser för viktiga/oviktiga, och sist vilket argument Du anser väger tyngst?

8) Att respektera patientens rätt till självbestämmande

Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

9) Att syftet är att minimera lidandet och inte primärt att korta patientens liv

Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

10) Att respekten för patientens självbestämmande bör gå före regeln att inte skada

Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

11) Att andra metoder som patienten kan tillgripa för att ta sitt liv kan vara plågsamma

Mycket viktigt Ganska viktigt Ganska oviktigt Helt oviktigt

12) Andra skäl: _____

13) Vilket av ovanstående skäl (8-12) anser Du väger tyngst: _____

Kommentarer:

Om du är tveksam, ange då Ditt/Dine skäl till detta:

Om det skulle bli möjligt med läkarassisterat självmord under ovannämnda villkor skulle det då påverka *Ditt* förtroende för sjukvården:

- Skulle minska mycket
- Skulle minska ganska mycket
- Skulle minska lite grann
- Skulle öka lite grann
- Skulle öka ganska mycket
- Skulle öka mycket

- Skulle inte påverkas alls

Kommentar:

Ditt nuvarande förtroende för sjukvården är:

- Mycket stort
- Ganska stort
- Ganska litet
- Mycket litet

Kommentar:

Till sist några frågor om Dig själv:

Din ålder: _____

Man

Kvinna

Övriga kommentarer:

Tack för Din medverkan!

**Karolinska
Institutet**

Kortversion av frågeformulär om Din syn på läkarassisterat självmord

Vi har förståelse för att Du inte har hunnit svara på den tidigare utskickade enkäten angående läkarassisterat självmord. För att ändå få ett svar på huvudfrågan ber vi Dig svara på nedanstående tre korta frågor.

När Du tar ställning till frågan föreställer vi oss att åtgärden har godkänts av Riksdagen i lag.

Utöver detta antas också att följande krav är uppfyllda:

- patienten befinner sig i livets slutskede och upplever sitt lidande som outhärdligt,
- patienten är beslutskapabel och välinformerad om möjliga lindrande behandlingar,
- patienten själv begär förskrivningen och ingen påverkan förekommer,
- patienten är kapabel att själv ta den förskrivna medicinen,
- patienten lider inte av någon behandlingsbar psykisk sjukdom,
- behandlande läkare känner patienten sedan en längre tid,
- en läkarkollega kontrollerar att ovanstående kriterier är uppfyllda.

1) Skulle Du under ovanstående villkor kunna acceptera att läkare skrev ut läkemedel som en patient själv kan ta i syftet att avsluta sitt liv på ett smärtfritt sätt?

- Ja
- Nej
- Tveksam

2) Din ålder: _____

3) Är Du Man Kvinna

Tack på förhand,

Niels Lynöe
Professor

Medicinsk etik
Karolinska Institutet
niels.lynoe@ki.se
Tel: 0702-19 44 39

Rurik Löfmark
Överläkare

Medicinsk etik
Karolinska Institutet
rurik.lofmark@bioethics.ki.se
Tel: 0739-77 53 58

**Karolinska
Institutet**

Kortversion av frågeformulär om Din syn på läkarassisterat självmord

Vi har förståelse för att Du inte har hunnit svara på den tidigare utskickade enkäten angående läkarassisterat självmord. För att ändå få ett svar på huvudfrågan ber vi Dig svara på nedanstående tre korta frågor.

När Du tar ställning till frågan föreställer vi oss att åtgärden har godkänts av Riksdagen i lag.

Utöver detta antas också att följande krav är uppfyllda:

- patienten befinner sig i livets slutskede och upplever sitt lidande som outhärdligt,
- patienten är beslutskapabel och välinformerad om möjliga lindrande behandlingar,
- patienten själv begär förskrivningen och ingen påverkan förekommer,
- patienten är kapabel att själv ta den förskrivna medicinen,
- patienten lider inte av någon behandlingsbar psykisk sjukdom,
- behandlande läkare känner patienten sedan en längre tid,
- en läkarkollega kontrollerar att ovanstående kriterier är uppfyllda.

1) Skulle Du under ovanstående villkor kunna acceptera att läkare skrev ut läkemedel som en patient själv kan ta i syftet att avsluta sitt liv på ett smärtfritt sätt?

- Nej
 Ja
 Tveksam

2) Din ålder: _____

3) Är Du Man Kvinna

Tack på förhand,

Niels Lynöe
Professor

Medicinsk etik
Karolinska Institutet
niels.lynoe@ki.se
Tel: 0702-19 44 39

Rurik Löfmark
Överläkare

Medicinsk etik
Karolinska Institutet
rurik.lofmark@bioethics.ki.se
Tel: 0739-77 53 58

STUDY II

1. Covering letter
2. Questionnaire, general public
3. Questionnaire, physicians

**Karolinska
Institutet**

Får man avbryta en livsuppehållande behandling?

Patienter som har förmåga att själva fatta beslut har rätt att säga nej till erbjuden behandling. Men bör en patient ha rätt att helt avstå från eller avbryta en behandling om det leder till att han/hon dör?

I Sverige anses det i vissa fall vara rimligt att avstå från att behandla en patient, medan det i andra fall betraktas som oacceptabelt. Hur sjukvården ska förhålla sig till patienter som vill avbryta en livsuppehållande behandling är därför inte alltid självklart.

I det bifogade frågeformuläret vill vi undersöka hur Du ser på rätten att avbryta en livsuppehållande behandling. Syftet är att undersöka vilka attityder och värderingar som finns bland befolkningen och bland yrkesgrupper som berörs av frågan. Formuläret består av tre patientfall om långvarigt sjuka personer i olika åldrar och livssituationer som önskar avsluta sin behandling. Fallen följs av ett antal frågor och det tar ungefär femton minuter att besvara dem.

Du är en av de slumpmässigt utvalda personer i befolkningen och bland läkare som enkäten skickas till. På svarskuvertets nedre högra hörn finns ett nummer som används för att pricka av Dig när Du har svarat. Därefter kastas kuvertet. Det är då inte längre möjligt att koppla samman Ditt namn med Ditt svar.

Deltagandet är frivilligt. Om Du inte vill medverka kan Du bara kasta enkäten och vill Du undvika påminnelse kan Du returnera ett tomt svarskuvert.

Om Du har några frågor eller funderingar rörande studien är Du välkommen att kontakta oss.

Niels Lynöe
Professor

Medicinsk etik
Karolinska Institutet
niels.lynoe@ki.se
Tel: 0702-19 44 39

Anna Lindblad
Leg läkare, doktorand

Medicinsk etik
Karolinska Institutet
anna.lindblad@ki.se
Tel: 08-524 865 04

Fall 1. En 77-årig kvinna med åldersdiabetes och njursvikt har de sista tre åren fått åka in till sjukhuset tre gånger i veckan för att rena blodet från slaggprodukter, så kallad dialysbehandling. Patienten är änka och både barn och barnbarn är vuxna.

Patienten har under åren med dialysbehandling haft god kontakt med personalen på mottagningen. Sista månaderna har hon vid flera tillfällen sagt till sin läkare att hon har svårt att orka med dialysbehandlingarna och att hon vill avsluta dem. Hon förstår att detta skulle leda till döden. Patienten känner livströtthet, men är helt klar i tanken och bedöms inte vara psykiskt sjuk.

I det följande presenteras en rad påståenden. Markera vänligen med kryss det svarsalternativ som stämmer bäst överens med din uppfattning. Efter varje påstående finns det utrymme att skriva egna kommentarer.

1) Läkaren bör gå med på att avsluta dialysbehandlingen eftersom patienten har rätt att själv bestämma om hon vill fortsätta behandlingen eller inte.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

2) Läkaren bör gå med på att avsluta dialysbehandlingen eftersom det i annat fall skulle innebära tvångsbehandling av en psykiskt frisk patient.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

3) Annat skäl till att läkaren bör gå med på att avsluta dialysbehandlingen:

4) Läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med dialysbehandlingen eftersom det är läkarens primära uppgift att bevara och skydda människoliv.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

5) Läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med dialysbehandlingen eftersom avbrytandet av behandlingen skulle kunna uppfattas som en form av dödshjälp.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

6) Annat skäl till att läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med dialysbehandlingen:

7) Vilket av de nämnda argumenten (1-6) anser Du väger tyngst? Ringa endast in ett alternativ:

1. Patienten har rätt att själv bestämma.
2. En psykiskt frisk patient bör inte tvångsbehandlas.
3. Annat skäl till att läkaren bör avsluta behandlingen.

4. Läkarens uppgift är att bevara och skydda liv.
5. Att avsluta behandlingen skulle kunna uppfattas som en form av dödshjälp.
6. Annat skäl till att läkaren bör fortsätta behandlingen.

8) Om läkaren går med på att avsluta dialysbehandlingen, skulle Du då uppfatta det som:

- En försvarbar handling
- Medhjälp till självmord
- En form av dödshjälp
- Dråp
- Mord

Kommentar:

Fall II. För fem år sedan försökte patienten, en 36-årig ensamstående man, ta sitt liv med en överdos av flera olika läkemedel. Han räddades utan hjärnskador, men fick en kronisk njursjukdom som gör att han tre gånger i veckan måste genomgå dialysbehandling. Patienten fick inledningsvis även psykiatrisk behandling.

Patienten står i kö för njurtransplantation. Det senaste halvåret har han dock vid flera tillfällen sagt till sin läkare – som han känner väl - att han inte vill ha någon transplantation. Han har dessutom önskemål om att avsluta dialysbehandlingen. Han är medveten om att detta kommer att leda till döden, men anser att sjukdomen och behandlingarna gör att han saknar livskvalitet. Psykiater bedömer att patienten inte lider av någon behandlingsbar psykisk störning.

I det följande avsnittet presenteras en rad påståenden. Markera vänligen med kryss det svarsalternativ som stämmer bäst överens med din uppfattning. Efter varje påstående finns det utrymme att skriva egna kommentarer.

9) Läkaren bör gå med på att avsluta dialysbehandlingen eftersom patienten har rätt att själv bestämma om han vill fortsätta behandlingen eller inte.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

10) Läkaren bör gå med på att avsluta dialysbehandlingen eftersom det i annat fall skulle innebära tvångsbehandling av en psykiskt frisk patient.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

11) Annat skäl till att läkaren bör gå med på att avsluta dialysbehandlingen:

12) Läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med dialysbehandlingen eftersom det är läkarens uppgift att bevara och skydda människoliv.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

13) Läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med dialysbehandlingen eftersom avbrytandet av behandlingen skulle kunna uppfattas som en form av dödshjälp.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

14) Annat skäl till att läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med dialysbehandlingen:

15) Vilket av de nämnda argumenten (9-14) anser Du väger tyngst? Ringa endast in ett alternativ:

- 9. Patienten har rätt att själv bestämma.
- 10. En psykiskt frisk patient bör inte tvångsbehandlas.
- 11. Annat skäl till att läkaren bör avsluta behandlingen.

- 12. Läkarens uppgift är att bevara och skydda liv.
- 13. Att avsluta behandlingen skulle kunna uppfattas som en form av dödshjälp.
- 14. Annat skäl till att läkaren bör fortsätta behandlingen.

16) Om läkaren går med på att avsluta dialysbehandlingen, skulle Du då uppfatta det som:

- En försvarbar handling
- Medhjälp till självmord
- En form av dödshjälp
- Dråp
- Mord

Kommentar:

Fall III. För fem år sedan blev patienten, en 34-årig ensamstående man, allvarligt skadad i en bilolycka och är sedan dess totalt förlamad från halsen och nedåt. Detta innebär att han inte kan röra armar eller ben. Han andas via en respirator och kommunicerar med hjälp av ansiktsmimik och läpprörelser. Han är intellektuellt helt klar, men behöver hjälp med allt i sin vardag.

Det finns inga utsikter för att patienten ska bli bättre, men han skulle kunna leva i många år i sitt nuvarande tillstånd. Patienten tycker dock att tillvaron känns alltmer meningslös och har det senaste året flera gånger sagt till sin läkare att han vill att respiratorn stängs av. Patienten har även diskuterat frågan med sina närstående, som förstår honom och respekterar hans beslut.

Läkaren känner patienten sedan före olyckan och bedömer att han inte är deprimerad; en psykiater gör samma bedömning.

I det följande presenteras en rad påståenden. Vänligen markera med kryss det svarsalternativ som stämmer bäst överens med Din uppfattning. Efter varje påstående finns det utrymme att skriva egna kommentarer.

17) Läkaren bör gå med på att avsluta respiratorbehandlingen eftersom patienten har rätt att själv bestämma om han vill fortsätta behandlingen eller inte.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

18) Läkaren bör gå med på att avsluta respiratorbehandlingen eftersom det i annat fall skulle innebära tvångsbehandling av en psykiskt frisk patient.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

19) Annat skäl till att läkaren bör gå med på att avsluta respiratorbehandlingen:

20) Läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med respiratorbehandlingen eftersom det är läkarens uppgift att bevara och skydda människoliv.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

21) Läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med respiratorbehandlingen eftersom avbrytandet av behandlingen skulle kunna uppfattas som en form av dödshjälp.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

22) Annat skäl till att läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med respiratorbehandlingen:

23) Vilket av de nämnda argumenten (17-22) anser Du väger tyngst? Ringa endast in ett alternativ:

- 17. Patienten har rätt att själv bestämma.
- 18. En psykiskt frisk patient bör inte tvångsbehandlas.
- 19. Annat skäl till att läkaren bör avsluta behandlingen.

- 20. Läkarens uppgift är att bevara och skydda liv.
- 21. Att avsluta behandlingen skulle kunna uppfattas som en form av dödshjälp.
- 22. Annat skäl till att läkaren bör fortsätta behandlingen.

24) Om läkaren går med på att avsluta dialysbehandlingen, skulle Du då uppfatta det som:

- En försvarbar handling
- Medhjälp till självmord
- En form av dödshjälp
- Dråp
- Mord

Kommentar:

Sist några frågor om Dig själv och Ditt förtroende för sjukvården

25) Kön: Man
 Kvinna

26) Ålder: _____

27) Mitt förtroende för sjukvården är:

- Mycket stort
- Ganska stort
- Ganska litet
- Mycket litet

Tack för Din medverkan!

Fall I. En 77-årig kvinna med åldersdiabetes och njursvikt har de sista tre åren fått åka in till sjukhuset tre gånger i veckan för att rena blodet från slaggprodukter, så kallad dialysbehandling. Patienten är änka och både barn och barnbarn är vuxna.

Patienten har under åren med dialysbehandling haft god kontakt med personalen på mottagningen. Sista månaderna har hon vid flera tillfällen sagt till sin läkare att hon har svårt att orka med dialysbehandlingarna och att hon vill avsluta dem. Hon förstår att detta skulle leda till döden. Patienten känner livströtthet, men är helt klar i tanken och bedöms inte vara psykiskt sjuk.

I det följande presenteras en rad påståenden. Markera vänligen med kryss det svarsalternativ som stämmer bäst överens med din uppfattning. Efter varje påstående finns det utrymme att skriva egna kommentarer.

1) Läkaren bör gå med på att avsluta dialysbehandlingen eftersom patienten har rätt att själv bestämma om hon vill fortsätta behandlingen eller inte.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

2) Läkaren bör gå med på att avsluta dialysbehandlingen eftersom det i annat fall skulle innebära tvångsbehandling av en psykiskt frisk patient.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

3) Annat skäl till att läkaren bör gå med på att avsluta dialysbehandlingen:

4) Läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med dialysbehandlingen eftersom det är läkarens primära uppgift att bevara och skydda människoliv.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

5) Läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med dialysbehandlingen eftersom avbrytandet av behandlingen skulle kunna uppfattas som en form av dödshjälp.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

6) Annat skäl till att läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med dialysbehandlingen:

7) Vilket av de nämnda argumenten (1-6) anser Du väger tyngst? Ringa endast in ett alternativ:

1. Patienten har rätt att själv bestämma.
2. En psykiskt frisk patient bör inte tvångsbehandlas.
3. Annat skäl till att läkaren bör avsluta behandlingen.

4. Läkarens uppgift är att bevara och skydda liv.
5. Att avsluta behandlingen skulle kunna uppfattas som en form av dödshjälp.
6. Annat skäl till att läkaren bör fortsätta behandlingen.

8) Om läkaren går med på att avsluta dialysbehandlingen, skulle Du då uppfatta det som:

- En försvarbar handling
- Medhjälp till självmord
- En form av dödshjälp
- Dråp
- Mord

Kommentar:

Fall II. För fem år sedan försökte patienten, en 36-årig ensamstående man, ta sitt liv med en överdos av flera olika läkemedel. Han räddades utan hjärnskador, men fick en kronisk njursjukdom som gör att han tre gånger i veckan måste genomgå dialysbehandling. Patienten fick inledningsvis även psykiatrisk behandling.

Patienten står i kö för njurtransplantation. Det senaste halvåret har han dock vid flera tillfällen sagt till sin läkare – som han känner väl - att han inte vill ha någon transplantation. Han har dessutom önskemål om att avsluta dialysbehandlingen. Han är medveten om att detta kommer att leda till döden, men anser att sjukdomen och behandlingarna gör att han saknar livskvalitet. Psykiater bedömer att patienten inte lider av någon behandlingsbar psykisk störning.

I det följande avsnittet presenteras en rad påståenden. Markera vänligen med kryss det svarsalternativ som stämmer bäst överens med din uppfattning. Efter varje påstående finns det utrymme att skriva egna kommentarer.

9) Läkaren bör gå med på att avsluta dialysbehandlingen eftersom patienten har rätt att själv bestämma om han vill fortsätta behandlingen eller inte.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

10) Läkaren bör gå med på att avsluta dialysbehandlingen eftersom det i annat fall skulle innebära tvångsbehandling av en psykiskt frisk patient.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

11) Annat skäl till att läkaren bör gå med på att avsluta dialysbehandlingen:

12) Läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med dialysbehandlingen eftersom det är läkarens uppgift att bevara och skydda människoliv.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

13) Läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med dialysbehandlingen eftersom avbrytandet av behandlingen skulle kunna uppfattas som en form av dödshjälp.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

14) Annat skäl till att läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med dialysbehandlingen:

15) Vilket av de nämnda argumenten (9-14) anser Du väger tyngst? Ringa endast in ett alternativ:

- 9. Patienten har rätt att själv bestämma.
- 10. En psykiskt frisk patient bör inte tvångsbehandlas.
- 11. Annat skäl till att läkaren bör avsluta behandlingen.

- 12. Läkarens uppgift är att bevara och skydda liv.
- 13. Att avsluta behandlingen skulle kunna uppfattas som en form av dödshjälp.
- 14. Annat skäl till att läkaren bör fortsätta behandlingen.

16) Om läkaren går med på att avsluta dialysbehandlingen, skulle Du då uppfatta det som:

- En försvarbar handling
- Medhjälp till självmord
- En form av dödshjälp
- Dråp
- Mord

Kommentar:

Fall III. För fem år sedan blev patienten, en 34-årig ensamstående man, allvarligt skadad i en bilolycka och är sedan dess totalt förlamad från halsen och nedåt. Detta innebär att han inte kan röra armar eller ben. Han andas via en respirator och kommunicerar med hjälp av ansiktsmimik och läpprörelser. Han är intellektuellt helt klar, men behöver hjälp med allt i sin vardag.

Det finns inga utsikter för att patienten ska bli bättre, men han skulle kunna leva i många år i sitt nuvarande tillstånd. Patienten tycker dock att tillvaron känns alltmer meningslös och har det senaste året flera gånger sagt till sin läkare att han vill att respiratorn stängs av. Patienten har även diskuterat frågan med sina närstående, som förstår honom och respekterar hans beslut.

Läkaren känner patienten sedan före olyckan och bedömer att han inte är deprimerad; en psykiater gör samma bedömning.

I det följande presenteras en rad påståenden. Vänligen markera med kryss det svarsalternativ som stämmer bäst överens med Din uppfattning. Efter varje påstående finns det utrymme att skriva egna kommentarer.

17) Läkaren bör gå med på att avsluta respiratorbehandlingen eftersom patienten har rätt att själv bestämma om han vill fortsätta behandlingen eller inte.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

18) Läkaren bör gå med på att avsluta respiratorbehandlingen eftersom det i annat fall skulle innebära tvångsbehandling av en psykiskt frisk patient.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

19) Annat skäl till att läkaren bör gå med på att avsluta respiratorbehandlingen:

20) Läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med respiratorbehandlingen eftersom det är läkarens uppgift att bevara och skydda människoliv.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

21) Läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med respiratorbehandlingen eftersom avbrytandet av behandlingen skulle kunna uppfattas som en form av dödshjälp.

- Instämmer helt
- Instämmer i stort sett
- Instämmer i stort sett inte
- Instämmer inte alls

Kommentar:

22) Annat skäl till att läkaren bör försöka att förmå patienten att fortsätta med respiratorbehandlingen:

23) Vilket av de nämnda argumenten (17-22) anser Du väger tyngst? Ringa endast in ett alternativ:

- 17. Patienten har rätt att själv bestämma.
- 18. En psykiskt frisk patient bör inte tvångsbehandlas.
- 19. Annat skäl till att läkaren bör avsluta behandlingen.

- 20. Läkarens uppgift är att bevara och skydda liv.
- 21. Att avsluta behandlingen skulle kunna uppfattas som en form av dödshjälp.
- 22. Annat skäl till att läkaren bör fortsätta behandlingen.

24) Om läkaren går med på att avsluta dialysbehandlingen, skulle Du då uppfatta det som:

- En försvarbar handling
- Medhjälp till självmord
- En form av dödshjälp
- Dråp
- Mord

Kommentar:

Sist några frågor om Dig själv och Ditt förtroende för sjukvården

25) Kön: Man
 Kvinna

26) Ålder: _____

27) Specialitet: _____

28) Antal år sedan legitimation: _____

27) Mitt förtroende för sjukvården är:

- Mycket stort
- Ganska stort
- Ganska litet
- Mycket litet

Tack för Din medverkan!

STUDY III

1. Study III: Covering letter
2. Study III: Questionnaire, general public
3. Study III: Questionnaire, physicians

**Karolinska
Institutet**

Får man hjälpa en människa att dö?

Patienter som har förmåga att själva fatta beslut har rätt att säga nej till erbjuden behandling även om denna kan vara livräddande. Patienter har även rätt att avbryta pågående livsuppehållande behandling. Men har en patient rätt att få hjälp att dö om han/hon önskar det och ingen annan lindring upplevs som tillräcklig? I Sverige är det inte tillåtet för sjukvårdspersonal att aktivt hjälpa en patient att ta sitt liv, även om det sker på personens egen begäran. Hur sjukvården ska förhålla sig till patienter som vill få hjälp att dö är därför en kontroversiell fråga.

Med det bifogade frågeformuläret vill vi undersöka vad Du anser om olika åtgärder i livets slut. Syftet är att få en bild av vilka attityder och värderingar som finns i befolkningen och bland yrkesgrupper som berörs av frågan. Formuläret består av ett patientfall om en obotligt sjuk kvinna samt ett antal frågor. Det tar ungefär tio minuter att läsa igenom och besvara dem.

Du är en av de slumpmässigt utvalda personer i befolkningen och bland läkare som frågeformulären skickas till. På svarskuvertets nedre högra hörn finns ett nummer som används för att pricka av Dig när Du har svarat. Därefter kastas kuvertet. Det är då inte längre möjligt att koppla samman Ditt namn med Ditt svar.

Deltagandet är frivilligt. Om Du inte vill medverka kan Du kasta brevet. Om Du vill undvika att få en påminnelse kan Du returnera ett tomt svarskuvert.

Om Du har några frågor eller funderingar rörande studien är Du välkommen att kontakta oss.

Niels Lynöe
Professor

Medicinsk etik
Karolinska Institutet
niels.lynoe@ki.se
Tel: 0702-19 44 39

Anna Lindblad
Leg läkare, doktorand

Medicinsk etik
Karolinska Institutet
anna.lindblad@ki.se
Tel: 08-524 865 04

I Sverige kan det vara straffbart att hjälpa en patient att dö, även om det sker på en patients egen begäran. Att begå självmord eller att hjälpa någon att ta sitt liv är däremot inte straffbart. Hälso- och sjukvårdspersonal kan dock riskera att få sin legitimation indragen om de medverkar vid en patients självmord.

Fallbeskrivning

En 42-årig kvinna lider av en obotlig ärftlig neurologisk sjukdom som vanligen bryter ut i 30-50 årsåldern. Till symtomen hör bland annat ryckiga okontrollerbara rörelser och tidig demens. Sjukdomen kallas för danssjuka eller Huntingtons sjukdom och leder till döden 15-20 år efter insjuknandet. Den aktuella patienten har haft sjukdomen i drygt tio år.

Patientens far dog i sjukdomen och hon minns hans sista tid som "svår och ovärdig". Han förändrades som person och behövde hjälp med allt. Det var problem att svälja som till slut gjorde att han dog (kvävdes). Patienten vill undvika att gå igenom samma lidande som fadern. Hon får för närvarande hjälp av en personlig assistent. Hennes psykiska funktion är inte påverkad.

Patienten känner sin läkare väl och har de senaste månaderna flera gånger bett läkaren att skriva ut medel som hon skulle kunna ta själv för att avsluta livet på ett smärtfritt sätt. Hon önskar avsluta sitt liv medan hon ännu har förmåga att göra det själv och innan hennes lidande blir alltför stort.

Nu följer ett antal frågor. Före varje fråga finns en kort text som ger mer information om patientens situation. Markera vänligen med kryss det svarsalternativ som stämmer bäst med Din uppfattning. Skriv gärna egna kommentarer.

1) Anser Du att läkaren bör gå med på patientens önskemål om att få tillgång till läkemedel som hon kan ta i syftet att själv avsluta sitt liv på ett smärtfritt sätt?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

Läkaren är tveksam och diskuterar istället möjligheten att lindra lidandet genom att låta patienten få "sova in i döden" med hjälp av sömnmedel, så kallad sedering. Man skulle då även kunna avstå från närings- och vätsketillförsel, vilket leder till att patienten dör. Patienten skulle dock till en början kunna väckas och tillfrågas om hon har ändrat inställning.

2) Bör läkaren erbjuda att söva patienten till dess att hon avlider?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

Patienten tackade nej till läkarens förslag om att få sova in i döden, men har i mellantiden försämrats och fått besvär med att svälja. Hon är fortfarande klar i tanken, och ber nu läkaren att hjälpa henne genom att ge injektioner med läkemedel som avslutar livet eftersom hon fortfarande vill få dö innan lidandet blir värre och livet ovärdigt.

3) Bör läkaren gå med på patientens önskemål att ge henne injektioner med läkemedel som på ett smärtfritt sätt avslutar hennes liv?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

Läkaren är tveksam till förslaget. Patienten försämras ytterligare; hon har nu kraftiga ryckningar i hela kroppen och är inte längre klar i tanken. Hon kan inte säga annat än "ja" och "nej". Familjen vädjar till läkaren att respektera patientens tidigare uttalade önskan om att få injektioner med läkemedel som avslutar livet.

4) Bör läkaren gå med på familjens önskemål och ge patienten injektioner med läkemedel som avslutar livet?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

Läkaren är fortfarande tveksam till detta och föreslår igen att man kan lindra lidandet genom att låta patienten sova in i döden. Vätska och näringstillförsel kan då avbrytas och patienten förväntas avlida inom någon vecka. Patienten kan inte längre själv ta ställning till erbjudandet, utan diskussionen förs med de närstående som tackar ja på patientens vägnar.

5) Bör läkaren söva patienten till dess att hon avlider?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

Allmänna frågor

Här följer ett antal frågor om Din inställning till läkares möjlighet att hjälpa en obotligt sjuk och svårt lidande patient att avsluta sitt liv när inga andra behandlingar har kunnat ge tillräcklig effekt. Utgå ifrån att detta skulle ske under betryggande former så att exempelvis två läkare, varav åtminstone den ena känner patienten väl, deltar i bedömningen. Utgå också ifrån att alla fall rapporteras till Socialstyrelsen, som för tillsyn över verksamheten.

Läkare bör till en svårt lidande och obotligt sjuk myndig patient kunna:

6) Skriva ut läkemedel som patienten själv kan ta för att avsluta sitt liv. Det förutsätts att patienten begär det själv och har förmåga att förstå konsekvenserna av sitt beslut.

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

7) Ge injektioner med läkemedel som avslutar patientens liv i fall där patienten inte själv klarar det. Det förutsätts att patienten begär det själv och har förmåga förstå konsekvenserna av sitt beslut.

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

8) Ge injektioner med läkemedel som avslutar livet även om patienten är oförmögen att ta ställning, men tidigare har uttryckt önskemål om att få hjälp med att avsluta livet.

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

9) Ge injektioner med läkemedel som avslutar livet även om patienten är oförmögen att ta ställning och *inte* tidigare har uttryckt önskemål om att få hjälp med att avsluta livet, men de närstående begär det.

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

10) Ge injektioner med läkemedel som avslutar livet även om patienten är oförmögen att ta ställning och *inte* tidigare har uttryckt önskemål om att få hjälp med att avsluta livet, men de närstående samtycker till detta.

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

Sist några frågor om Dig själv och Ditt förtroende för sjukvården

11) Kön: Man
 Kvinna

12) Ålder: _____

13) Mitt förtroende för sjukvården är:

- Mycket stort
- Ganska stort
- Ganska litet
- Mycket litet

14) Skulle Ditt förtroende för sjukvården påverkas om man skulle göra det möjligt att läkare på en svårt lidande, obotligt sjuk och myndig patients begäran skrev ut läkemedel som patienten själv kunde ta i syftet att avsluta sitt liv?

- Skulle minska mycket
- Skulle minska ganska mycket
- Skulle minska lite grann
- Skulle öka lite grann
- Skulle öka ganska mycket
- Skulle öka mycket

- Påverkas inte alls

Kommentar:

15) Skulle Ditt förtroende för sjukvården påverkas om man skulle göra det möjligt att läkare på en svårt lidande, obotligt sjuk och myndig patients begäran gav injektioner med läkemedel för att hjälpa patienten att avsluta sitt liv?

- Skulle minska mycket
- Skulle minska ganska mycket
- Skulle minska lite grann
- Skulle öka lite grann
- Skulle öka ganska mycket
- Skulle öka mycket

- Påverkas inte alls

Kommentar:

Tack för Din medverkan!

I Sverige kan det vara straffbart att hjälpa en patient att dö, även om det sker på en patients egen begäran. Att begå självmord eller att hjälpa någon att ta sitt liv är däremot inte straffbart. Hälso- och sjukvårdspersonal kan dock riskera att få sin legitimation indragen om de medverkar vid en patients självmord.

Fallbeskrivning

En 42-årig kvinna lider av en obotlig ärftlig neurologisk sjukdom som vanligen bryter ut i 30-50 årsåldern. Till symtomen hör bland annat ryckiga okontrollerbara rörelser och tidig demens. Sjukdomen kallas för danssjuka eller Huntingtons sjukdom och leder till döden 15-20 år efter insjuknandet. Den aktuella patienten har haft sjukdomen i drygt tio år.

Patientens far dog i sjukdomen och hon minns hans sista tid som "svår och ovärdig". Han förändrades som person och behövde hjälp med allt. Det var problem att svälja som till slut gjorde att han dog (kvävdes). Patienten vill undvika att gå igenom samma lidande som fadern. Hon får för närvarande hjälp av en personlig assistent. Hennes psykiska funktion är inte påverkad.

Patienten känner sin läkare väl och har de senaste månaderna flera gånger bett läkaren att skriva ut medel som hon skulle kunna ta själv för att avsluta livet på ett smärtfritt sätt. Hon önskar avsluta sitt liv medan hon ännu har förmåga att göra det själv och innan hennes lidande blir alltför stort.

Nu följer ett antal frågor. Före varje fråga finns en kort text som ger mer information om patientens situation. Markera vänligen med kryss det svarsalternativ som stämmer bäst med Din uppfattning. Skriv gärna egna kommentarer.

1) Anser Du att läkaren bör gå med på patientens önskemål om att få tillgång till läkemedel som hon kan ta i syftet att själv avsluta sitt liv på ett smärtfritt sätt?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

Läkaren är tveksam och diskuterar istället möjligheten att lindra lidandet genom att låta patienten få "sova in i döden" med hjälp av sömnmedel, så kallad sedering. Man skulle då även kunna avstå från närings- och vätsketillförsel, vilket leder till att patienten dör. Patienten skulle dock till en början kunna väckas och tillfrågas om hon har ändrat inställning.

2) Bör läkaren erbjuda att söva patienten till dess att hon avlider?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

Patienten tackade nej till läkarens förslag om att få sova in i döden, men har i mellantiden försämrats och fått besvär med att svälja. Hon är fortfarande klar i tanken, och ber nu läkaren att hjälpa henne genom att ge injektioner med läkemedel som avslutar livet eftersom hon fortfarande vill få dö innan lidandet blir värre och livet ovärdigt.

3) Bör läkaren gå med på patientens önskemål att ge henne injektioner med läkemedel som på ett smärtfritt sätt avslutar hennes liv?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

Läkaren är tveksam till förslaget. Patienten försämras ytterligare; hon har nu kraftiga ryckningar i hela kroppen och är inte längre klar i tanken. Hon kan inte säga annat än "ja" och "nej". Familjen vädjar till läkaren att respektera patientens tidigare uttalade önskan om att få injektioner med läkemedel som avslutar livet.

4) Bör läkaren gå med på familjens önskemål och ge patienten injektioner med läkemedel som avslutar livet?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

Läkaren är fortfarande tveksam till detta och föreslår igen att man kan lindra lidandet genom att låta patienten sova in i döden. Vätska och näringstillförsel kan då avbrytas och patienten förväntas avlida inom någon vecka. Patienten kan inte längre själv ta ställning till erbjudandet, utan diskussionen förs med de närstående som tackar ja på patientens vägnar.

5) Bör läkaren söva patienten till dess att hon avlider?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

Allmänna frågor

Här följer ett antal frågor om Din inställning till läkares möjlighet att hjälpa en obotligt sjuk och svårt lidande patient att avsluta sitt liv när inga andra behandlingar har kunnat ge tillräcklig effekt. Utgå ifrån att detta skulle ske under betryggande former så att exempelvis två läkare, varav åtminstone den ena känner patienten väl, deltar i bedömningen. Utgå också ifrån att alla fall rapporteras till Socialstyrelsen, som för tillsyn över verksamheten.

Läkare bör till en svårt lidande och obotligt sjuk myndig patient kunna:

6) Skriva ut läkemedel som patienten själv kan ta för att avsluta sitt liv. Det förutsätts att patienten begär det själv och har förmåga att förstå konsekvenserna av sitt beslut.

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

7) Ge injektioner med läkemedel som avslutar patientens liv i fall där patienten inte själv klarar det. Det förutsätts att patienten begär det själv och har förmåga förstå konsekvenserna av sitt beslut.

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

8) Ge injektioner med läkemedel som avslutar livet även om patienten är oförmögen att ta ställning, men tidigare har uttryckt önskemål om att få hjälp med att avsluta livet.

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

9) Ge injektioner med läkemedel som avslutar livet även om patienten är oförmögen att ta ställning och *inte* tidigare har uttryckt önskemål om att få hjälp med att avsluta livet, men de närstående begär det.

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

10) Ge injektioner med läkemedel som avslutar livet även om patienten är oförmögen att ta ställning och *inte* tidigare har uttryckt önskemål om att få hjälp med att avsluta livet, men de närstående samtycker till detta.

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentar:

Sist några frågor om Dig själv och Ditt förtroende för sjukvården

11) Kön: Man
 Kvinna

12) Ålder: _____

13) Specialitet: _____

14) Antal år sedan legitimation: _____

15) Mitt förtroende för sjukvården är:

- Mycket stort
- Ganska stort
- Ganska litet
- Mycket litet

16) Skulle Ditt förtroende för sjukvården påverkas om man skulle göra det möjligt att läkare på en svårt lidande, obotligt sjuk och myndig patients begäran skrev ut läkemedel som patienten själv kunde ta i syftet att avsluta sitt liv?

- Skulle minska mycket
- Skulle minska ganska mycket
- Skulle minska lite grann
- Skulle öka lite grann
- Skulle öka ganska mycket
- Skulle öka mycket

- Påverkas inte alls

Kommentar:

17) Skulle Ditt förtroende för sjukvården påverkas om man skulle göra det möjligt att läkare på en svårt lidande, obotligt sjuk och myndig patients begäran gav injektioner med läkemedel för att hjälpa patienten att avsluta sitt liv?

- Skulle minska mycket
- Skulle minska ganska mycket
- Skulle minska lite grann
- Skulle öka lite grann
- Skulle öka ganska mycket
- Skulle öka mycket

- Påverkas inte alls

Kommentar:

Tack för Din medverkan!